

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Vänersborgs tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2023-10-27 i mål nr M 1059-23, se bilaga A

PARTER

Klagande

Hammarö Energi Aktiebolag, 556245-1947

Ombud: Holst Advokatfirman Morris AB

Motpart

1. Länsstyrelsen i Värmlands län
2. Miljö- och byggnadsnämnden i Hammarö kommun

SAKEN

Strandskyddsdispens för nybyggnation av solcellsanläggning på fastigheten XXX i Hammarö kommun

---

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom fastställer Mark- och miljööverdomstolen miljö- och byggnadsnämnden i Hammarö kommuns beslut den 23 september 2022, MBN § 130, 2022/195, att bevilja strandskyddsdispens och bestämma en tomtplatsavgränsning för nybyggnation av solcellsanläggning inom fastigheten XXX.

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Hammarö Energi Aktiebolag (bolaget) har yrkat att miljö- och byggnadsnämndens beslut om strandskyddsdispens ska fastställas och har begärt att Mark- och miljööverdomstolen ska hålla syn på platsen.

Länsstyrelsen i Värmlands län och **Miljö- och byggnadsnämnden i Hammarö kommun** har medgett yrkad ändring.

UTVECKLING AV TALAN I MARK-OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Bolaget har anfört i huvudsak följande.

Det står klart att en etablering av en solcellsanläggning utgör ett angeläget allmänt intresse som långsiktigt kan ge fördelar för samhället. Med hänsyn till att syftet är att överföra el till de närliggande verksamheterna genom ett s.k. IKN-nät finns det ingen alternativ lokalisering. Andra närliggande områden har vidare uteslutits av andra skäl då de utgörs av ett Natura 2000-område, två rekreatiomsområden och ett alléområde. Den genomförda lokaliseringsutredningen visar att en annan lokalisering i vart fall är orimlig och länsstyrelsen har dessutom bedömt att lokaliseringen är godtagbar redan inom ramen för samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken för verksamheten. Efter att bolaget lämnat en kompletterande redogörelse i mark- och miljödomstolen avseende föreslagen placering, vilka alternativa placeringar som övervägts samt varför den valda placeringen är den mest lämpliga, hade inte heller länsstyrelsen något att erinra mot att strandskyddsdispens skulle ges. Området är vidare avskilt från strandlinjen genom en gång- och cykelväg med en kraftig vägbank likt en banvall. Åtgärden bedöms inte heller ha någon negativ inverkan på omgivande natur- och kulturmiljö, vilket gör att den inte heller i övrigt strider mot strandskyddets syften. Samtliga parter i målet är överens om att det finns förutsättningar att bevilja strandskyddsdispens.

Länsstyrelsen har anfört i huvudsak följande.

Trots att länsstyrelsen inte har någon erinran mot att Mark- och miljööverdomstolen fastställer nämndens beslut att bevilja strandskyddsdispens är det fortfarande länsstyrelsens bedömning att den gång- och cykelväg som går mellan platsen för den föreslagna solcellsparken och strandlinjen inte har sådan avskiljande verkan att det särskilda skälet i 7 kap. 18 c § första stycket 2 miljöbalken blir tillämpligt.

Länsstyrelsen anser inte heller att den planerade solcellsanläggningens lokalisering skulle vara rättskraftigt avgjord genom länsstyrelsens beslut den 4 oktober 2022 som tagits inom ramen för samrådsärendet enligt 12 kap. 6 § miljöbalken. Frågan om solcellsanläggningens förenlighet med strandskyddsbestämmelserna ska inte, och har inte heller beaktats inom ramen för denna process och kan därmed inte anses rättskraftigt avgjord genom länsstyrelsens tidigare beslut.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Det står klart att solcellsanläggningen skulle hindra eller avhålla allmänheten från ett strandskyddat område där den annars skulle ha fått färdas fritt. Det krävs därför dispens för att den ska få uppföras och sådan dispens kan ges om det finns något sådant särskilt skäl som anges i 7 kap. 18 c § miljöbalken.

Mark- och miljööverdomstolen anser, i likhet med länsstyrelsen och mark- och miljödomstolen, att det inte finns skäl för dispens enligt 7 kap. 18 c § första stycket 1, 2 eller 6 miljöbalken. När det gäller frågan om dispens kan ges på grund av att området behöver tas i anspråk för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse som inte kan tillgodoses utanför området (7 kap. 18 c § första stycket 5 miljöbalken) gör Mark- och miljööverdomstolen följande bedömning.

Avsikten med verksamheten är att producera förnybar el till flera närliggande kommunala verksamheter. Mark- och miljööverdomstolen anser därmed att uppförandet av solcellsanläggningen är att betrakta som ett angeläget allmänt intresse.

Frågan är dock om det inte skulle kunna tillgodoses utanför det strandskyddade området. Bolaget har redan till mark- och miljödomstolen lämnat en närmare redogörelse för de överväganden som gjorts beträffande anläggningens placering, vilka alternativa placeringar som övervägts samt varför den valda placeringen har bedömts som mest lämplig sett till förutsättningarna för leverans av förnybar el. Efter att ha tagit del av de uppgifterna medgav länsstyrelsen bifall till bolagets överklagande och hade inte längre någon erinran mot att strandskyddsdispens skulle ges. Mark- och miljööverdomstolen finner inte skäl att göra någon annan bedömning än länsstyrelsen. Mark- och miljödomstolens dom ska därför ändras och nämndens beslut om strandskyddsdispens med tillhörande tomtplatsavgränsning ska fastställas. Vid denna utgång saknas skäl att ta ställning till bolagets yrkande om syn.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Anna Tiberg, Lars Olsson, Petra Bergman, referent, och tf. hovrättsassessorn Johan Corell.

Föredragande har varit Elin Haubitz Man.

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2023-10-27
meddelad i
Vänerns borg

Mål nr M 1059-23

PARTER

Klagande

Hammarö Energi AB

Ombud: Advokatfirman Morris AB

Motparter

1. Länsstyrelsen Värmlands län
2. Miljö- och byggnadsnämnden i Hammarö kommun.

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen Värmlands beslut den 14 februari 2023 i ärende nr 526-7961-2022, se bilaga 1

SAKEN

Strandskyddsdispens för nybyggnation av solcellspark på fastigheten XXX i Hammarö kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.

BAKGRUND

Miljö- och byggnadsnämnden i Hammarö kommun har den 23 september 2022 (MBN § 130, dnr 2022/195) beslutat att meddela strandskyddsdispens för nybyggnation av solcellspark på fastigheten XXX i Hammarö kommun.

Länsstyrelsen Värmland beslutade efter överprövning att upphäva nämndens beslut om strandskyddsdispens, se bilaga 1.

YRKANDEN M.M.

Hammarö Energi AB (Hammarö Energi) har överklagat länsstyrelsens beslut och yrkat att mark- och miljödomstolen, med ändring av länsstyrelsens beslut, ska bevilja strandskyddsdispens för nybyggnation av solcellspark på fastigheten XXX i Hammarö kommun.

Hammarö Energi har anfört i huvudsak följande.

Bakgrund

Hammarö Energi är ett kommunalt helägt bolag. Bolaget är i grunden ett fjärrvärmebolag som levererar värme till tätorten i kommunen. I december 2019 antog bolaget en ny affärsplan i syfte att utveckla bolaget och göra det mindre sårbart. Ett av utvecklingsområdena är att investera i och producera förnybar energi med solceller. Solenergi produceras genom solceller som fångar upp solens energi och omvandlar den till el. Solceller är ett av de mest skonsamma sätten att producera el för miljön och solenergin spelar en viktig roll i att ersätta fossila bränslen och bygga ett 100 % förnybart och långsiktigt hållbart energisystem. Den ökade efterfrågan på el i samhället innebär att elproduktionen behöver öka. Ökningen behöver vara fossilfri för att tillgodose det ökade behovet utan att påverka klimatet negativt. Därutöver är produktion av lokal el av stor vikt med tanke på det rådande omvärldsläget. Hammarö Energi planerar att uppföra en solcellspark på fastigheten som ägs av Hammarö kommun. Hammarö Energi nyttjar del av fastigheten genom arrendeavtal. Genom att etablera en solcellspark på fastigheten kan Hammarö Energi öka andelen förnybar energi på marknaden. Hammarö

Energis vision med åtgärden är bland annat att kunna leverera el till energiintensiva fastigheter och verksamheter i närområdet. Detta minskar andelen el från fossila bränslen med dess utsläpp av växthusgaser och mindre miljöpåverkan som följd. Solcellsparken bidrar således till klimatnytta. Solcellsparken är tänkt att vara reversibel och marken kan med små ingrepp återställas då parkens livslängd är slut. Panelerna bedöms ha minimal påverkan på växt- och djurlivet på platsen. Marken kan samnyttjas med lantbrukare genom att marken under och mellan panelraderna, som i dagsläget nyttjas främst för slätter, kan inhägnas och användas för småskalig djurhållning och odling.

Den 4 oktober 2022 har länsstyrelsen meddelat beslut enligt miljöbalken efter att ha granskat åtgärden enligt samrådsbestämmelserna i 12 kap. 6 § miljöbalken (dnr 525-5975-2022). Länsstyrelsen har medgett att Hammarö Energi vidtar åtgärden i enlighet med samrådsanmälan, under förutsättning att de i beslutet angivna försiktighetsåtgärderna vidtas. Länsstyrelsen har dagen därpå, den 5 oktober 2022, beslutat att överpröva nämndens beslut och beslutade den 14 februari 2023 (dnr 526-7961-2022) att upphäva nämndens beslut att bevilja dispens.

Fastigheten och dess omgivning

Fastigheten är belägen mellan Skogshallsådran och före detta Rikssågverksskolan. Fastigheten ligger utanför planlagt område och inom strandskyddat område för Skogshallsådran. Väster om området som är aktuellt för åtgärden löper en björkallé längs med en gång- och cykelväg med en kraftig vägbank som tidigare varit bilväg. Vägen är ett vältrafikerat pendlingsstråk mellan Karlstad och Skoghall. Omgivningen utgörs i huvudsak av åkermark och skogsmark. Fastigheten utgörs idag av jordbruksmark i form av en obetad äng med ett lågt brukningsvärde som kan översvämmas vid höga vattennivåer och som används främst för slätter när det är tillräckligt torrt. Fastigheten innehar inte en sådan miljö där allmänheten företrädesvis väljer att promenera och vistas för rekreation. Fastigheten omfattas av riksintresse för kust, turism och friluftsliv. Cirka 200 meter norr om planerad solcellspark ligger ett Natura 2000-område, Klarälvsdeltat, skyddat enligt EU:s habitat- och fågeldirektiv. Avståndet till Klaraälven är cirka 35 meter. Hammarö

Energi har inför anmälan om samråd med länsstyrelsen låtit ta fram en rapport om åtgärdens påverkan på skyddade områden. Bedömningen i rapporten är att åtgärden inte kommer att ha en negativ påverkan på omgivande natur- och kulturmiljö.

Väl avskilt från området närmast strandlinjen

Länsstyrelsen har anfört att det inte finns skäl för dispens med hänvisning till att området för dispensen inte är väl avskilt från området närmast strandlinjen genom en avskiljande exploatering i form av en väg. Detta eftersom en gång- eller cykelväg inte kan betraktas som avskiljande i den mening som avses i 7 kap. 18 c § p. 2 miljöbalken. Det är Hammarö Energis uppfattning att vägen är konstruerad på ett sådant sätt att den har en avskiljande effekt. Vägen, som tidigare varit en bilväg, har en kraftig vägbank likt en banvall som gör det svårt att passera från området till vattenlinjen. Mellan vägen och området som är aktuellt för åtgärden går dessutom en bred markremsa om 36 meter och vägen avskiljs av ett stängsel för passage av vilda djur. Detta gör att allmänheten typiskt sett avstår från att passera över vägen för att ta sig till vattnet. För det fall området kommer samnyttjas med en lantbrukare för att hålla betesdjur kommer anläggningen av det skälet vara inhägnad. Åtgärden bedöms därmed vara belägen inom ett område som är väl avskilt i den mening som avses i 7 kap. 18 c § p. 2 miljöbalken.

Angeläget allmänt intresse

Länsstyrelsen har anfört att åtgärden i och för sig skulle kunna anses ge fördelar för samhället på lång sikt och på så sätt vara ett sådant angeläget allmänt intresse som avses i 7 kap 18 c § p. 5 miljöbalken. Enligt länsstyrelsen är det dock inte visat varför behovet av en solcellspark inte kan tillgodoses utanför strandskyddat området. Det är inte heller, enligt länsstyrelsens mening, visat vilka alternativa placeringar för åtgärden som har övervägts och varför dessa i så fall inte har ansetts vara möjliga alternativ. Att etablering av solcellsanläggning utgör ett angeläget allmänt intresse och väsentligt samhällsintresse som långsiktigt kan ge fördelar för samhället är klarlagt i praxis (se Mark- och miljööverdomstolen domar den 22 november 2022 i mål nr M 15064-21 och M 1026-22). Det är därmed Hammarö Energis uppfattning att strandskyddsdispens även kan ges på denna grund.

Strandskyddets syfte

Av 7 kap. 13 § miljöbalken följer att strandskyddet syftar till att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden om att bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten. Av 7 kap. 25 § miljöbalken följer vidare att det vid prövning av frågor om bl.a. strandskyddsdispens ska tas hänsyn till enskilda intressen. En inskränkning i enskilds rätt att använda mark eller vatten får därför inte gå längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses. Länsstyrelsen har tidigare, inom ramen för beslut enligt miljöbalken för anläggande av solcellspark på fastigheten (beslut daterat den 4 oktober 2022, dnr 525-5975-2022) gjort bedömningen att åtgärden inte innebär en skada på den omkringliggande miljön. Vad avser frågan om den allemansrättsliga tillgången till strandområdet har länsstyrelsen i samma beslut gjort bedömningen att riksintresset för friluftsliv inte påverkas av åtgärden. Detta ställningstagande talar i sig för att åtgärden inte strider mot strandskyddets syfte. Vid en intresseavvägning överväger därmed också det enskilda intresset, av att få använda marken till produktion av förnybar energi, syftet med strandskyddet (som då inte ens påverkas). Det ska vidare noteras att den breda markremsan om 36 meter mellan vägen och området som är aktuellt för åtgärden sparas just för att möjliggöra för människor och djur att fortsatt ha god tillgång till strandlinjen. Även mot björkallén väster om området avses stängslet som inhägnar området placeras två meter in på åkermarken för passage. Åtgärden hindrar således inte allmänhetens tillgång till strandlinjen. Vad gäller eventuell påverkan på de skyddade områden och naturvärden som finns i åtgärdens närhet hänvisas till vad som anförts i rapporten.

Åtgärdens lokalisering

Länsstyrelsen har anfört att det inte framgår av underlaget i ärendet varför behovet av en solcellspark inte kan tillgodoses utanför strandskyddat området. Det framgår inte heller enligt länsstyrelsen vilka alternativa placeringar för åtgärden som har övervägts och varför dessa i så fall inte har ansetts vara möjliga alternativ.

Länsstyrelsen har tidigare, inom ramen för beslut enligt miljöbalken för anläggande av solcellspark på Fastigheten (beslut daterat den 4 oktober 2022, dnr 525-5975-

2022) yttrat sig över lämpligheten att exploatera det aktuella området och då anfört följande. ”Länsstyrelsen bedömer att lokaliseringen är godtagbar och att åtgärden inte innebär att den framtida jordbruksmarken tas ur produktion.” Frågan huruvida den bästa lokaliseringen är vald är därmed rättskraftigt avgjord. Oavsett detta bör framföras följande. Skälet till att Hammarö Energi avser anlägga en solcellsanläggning är att kunna försörja elintensiv kommunal verksamhet med egenproducerad el (s.k. ickekoncessionspliktigt nät). Fastigheten är belägen i närheten av dessa verksamheter. De alternativa lokaliseringar som övervägdes var belägna betydligt längre bort, vilket gjorde att dessa var ekonomiskt orimliga. Vid anläggande av en solcellsanläggning är vidare placeringen och med den möjligheten att optimera produktionen av stor betydelse. Hammarö Energi har haft en god dialog med fastighetsägaren (kommunen), vilket underlättade den tänkta etableringen på fastigheten. Vidare gjorde Hammarö Energi bedömningen att det skulle vara möjligt att ansluta anläggningen till närliggande ledningsnät, vilket minskar ingrepp i marken. Fastigheten är därmed mest lämplig för sitt ändamål och utgör den bästa lokaliseringen.

Nämnden har vidhållit tidigare bedömning gällande beviljad strandskyddsdispens för nybyggnation av solcellspark på fastigheten XXX med stöd av 7 kap. 18c§ punkt 2 och 6 miljöbalken.

Länsstyrelsen har bestritt bifall till överklagandet och anfört i huvudsak följande.

Vald lokalisering

Hammarö Energi AB har anfört att syftet med solcellsanläggningen är att kunna försörja elintensiv kommunal verksamhet med egenproducerad el (s.k. ickekoncessionspliktigt nät) samt att den aktuella platsen är belägen i närheten av dessa verksamheter. Bolaget anför att alternativa lokaliseringar har övervägts men varit belägna betydligt längre bort vilket inneburit att dessa varit ekonomiskt orimliga. Vidare har bolaget gjort bedömningen att det är möjligt att ansluta anläggningen till närliggande ledningsnät vilket minskar ingrepp i marken. Länsstyrelsen anser att det är oklart på vilket sätt det innebär att det intresse som solcellsanläggningen ska

tillgodose inte kan tillgodoses utanför det strandskyddade området i den mening som avses i 7 kap. 18 c § punkt 5 miljöbalken. I och med att frågan om solcellsanläggningens placering enligt länsstyrelsens bedömning är avgörande för om dispens från strandskyddet kan ges ser länsstyrelsen ett behov av att bolaget förtydligar på vilket sätt det särskilda skälet är uppfyllt. Bland annat behövs ett förtydligande av i vilket avseende bolaget anser att det är nödvändigt att solcellsanläggningen placeras i närheten av de verksamheter den avser försörja med el liksom innebörden av s.k. icke-koncessionspliktigt nät. Länsstyrelsen anser även att bolaget behöver ge en mer konkret förklaring till varför det är angeläget att kunna ansluta anläggningen till ett näraliggande ledningsnät och på vilket sätt detta omöjliggörs av en annan placering av anläggningen.

Angående tidigare samrådsförfarande enligt 12 kap 6 § miljöbalken

Hammarö Energi anför i sitt yttrande att frågan om solcellsanläggningens placering är rättskraftigt avgjord genom det beslut som meddelats av länsstyrelsen inom ramen för den anmälan om samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken som lämnats in till länsstyrelsen i juli 2022 beträffande den planerade solcellsparken. Länsstyrelsen bestrider att så är fallet. En anmälan enligt 12 kap. 6 § miljöbalken ska göras för verksamheter och åtgärder som kan komma att väsentligt ändra naturmiljön och som inte omfattas av tillstånds- eller anmälningsplikt enligt andra bestämmelser i miljöbalken. Frågan om åtgärdens förenlighet med strandskyddsbestämmelserna ska inte, och har inte heller beaktats inom ramen för denna process och kan därmed inte anses rättskraftigt avgjord genom länsstyrelsens tidigare beslut.

Hammarö Energi har i bemötande anfört i huvudsak följande.

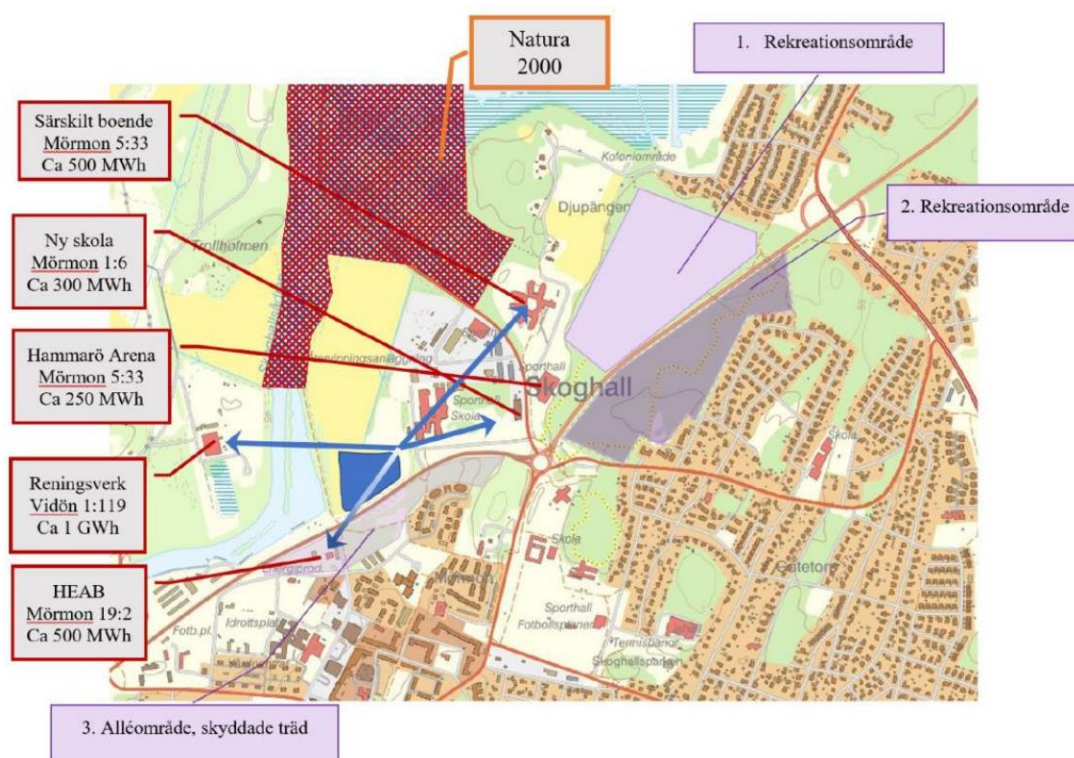
Innebörden av ett s.k. icke-koncessionspliktigt nät

De förutsättningar som ska vara uppfyllda för att en elledning eller ett elnät ska vara undantaget från kravet på nätkoncession framgår av förordning (2007:215) om undantag från kravet på nätkoncession enligt ellagen (1997:857). En grundförutsättning är att det är fråga om ett internt nät. Ett internt nät är ett nät eller en elledning som den som innehar nätet eller elledningen har för att överföra el till sin

egen verksamhet. I vissa fall är det tillåtet att överföra el även till andra än den som äger nätet. Detta gäller exempelvis till vissa kommunala serviceenheter så som skolor och anläggningar inom inhägnade områden dit allmänheten inte har tillträde. Förutom att det ska vara ett internt nät krävs vidare att nätet inte har för stor utbredning. Området måste vidare vara lätt att avgränsa och det måste på ett enkelt sätt gå att konstatera var området slutar. Det finns flera fördelar med att överföra elen via ett IKN-nät, bl.a. är det fördelaktigt ur ett ekonomiskt och tidsperspektiv genom att Hammarö Energi inte behöver ansöka om koncession. Härutöver medför ett IKN-nät inte så många förpliktelser som följer med en koncession. IKN-nätet innebär också fördelar för de närliggande verksamheterna som får tillgång till grön el som producerats i närområdet.

Solcellsanläggningens placering nära andra verksamheter

Den valda lokaliseringens funktionella och geografiska förutsättningar möjliggör för Hammarö Energi att kunna försörja närliggande, kommunala verksamheter med förnybar och egenproducerad el från internt nät, s.k. IKN-nät. Genom att verksamheterna är närliggande till solcellsanläggningen och utgör sådana kommunala serviceenheter som omfattas av IKN-nät krävs inte någon nät-koncession för att leda nät mellan solcellsanläggningen och dessa närliggande verksamheter. De närliggande verksamheterna, till vilka Hammarö Energi skulle kunna leverera el, framgår av bifogad karta. Den tänkta placeringen för solcellsanläggningen är markerad i blått.

Som följer av kartan ovan är placeringen av solcellsanläggningen central för att uppfylla förutsättningarna för ett IKN-nät. Samtliga kommunala verksamheter (särskilt boende, skola, arena och reningsverk) som kommer kunna nyttja elen från solcellsanläggningen är belägna i anslutning till solcellsanläggningen. I aktuellt fall har Hammarö Energi gjort bedömningen att ett IKN-nät med möjlighet att överföra el till de närliggande verksamheterna inte hade varit möjligt för någon av de alternativa lokaliseringar som bolaget har utrett. Flera av de alternativa lokaliseringarna (som framgår av kartan ovan) har uteslutits även av andra skäl.

- Natura 2000 område: Skyddat område där utgångspunkten är att exploatering inte får ske.
- Rekreatjonsområde (punkt 1): Området utgörs idag av skogsmark som i sig innehar ett skyddsvärde. Området kommer sannolikt behöva exploateras för andra kommunala behov/ändamål.
- Rekreatjonsområde (punkt 2): Området är ett skyddsvärt rekreatjonsområde. Området är vidare mycket bergigt, vilket gör att det inte går att nyttja för aktuell verksamhet.

- Alléområde (punkt 3): Strandskyddat område som, till skillnad från den tänkta placeringen för solcellsanläggningen, hyser höga naturvärden i form av skyddade träd.

I sammanhanget ska tilläggas att den tänkta lokaliseringen även medför att elen från IKN-nätet kan täcka upp för det ökade behovet av el som en förtätning i kommunen kommer att kräva (se Hammarö kommuns översiktsplan från 2018). I takt med förtätningen kommer förskola, skola och äldreomsorg i solcellsanläggningens närhet (1 km radie) behöva byggas ut.

Närliggande ledningsnät

I de fall det blir ett överskott av el som inte kan nyttjas av de kommunala verksamheterna vill Hammarö Energi ha möjlighet att leverera el till närliggande regionnät tillhörande Ellevio. Vid val av den tänkta lokaliseringen har Hammarö Energi därför beaktat att det ska vara möjligt att ansluta solcellsanläggningen till detta nät och på så sätt undvika ingrepp i marken. De alternativa lokaliseringar som har utretts har alla inneburit att bolaget skulle behöva gräva avsevärt mer för att koppla på bolagets eget nät. Mot bakgrund av att bestämmelserna i miljöbalken i allmänhet, och platsvalsregeln i synnerhet, syftar till att förhindra negativ påverkan på miljön vid vidtagande av åtgärder, anser Hammarö Energi att lokaliseringen även utifrån denna aspekt är bäst lämpad. Sammantaget kan konstateras att den valda och godkända lokaliseringen, med dess förutsättningar för leverans av förnybar el till kommunala verksamheter samt platsens låga naturvärden och oattraktivitet för andra ändamål, är bäst lämpad för solcellsanläggningen.

Länsstyrelsen har i bemötande anfört följande.

Hammarö Energi har närmare redogjort för de överväganden som gjorts beträffande solcellsanläggningens föreslagna placering, vilka alternativa placeringar som övervägts samt varför den valda placeringen är den mest lämpliga sett till förutsättningarna för leverans av förnybar el. Beaktat de uppgifter som bolaget nu tillfört i ärendet har länsstyrelsen inget att erinra mot att mark- och miljödomstolen

upphäver länsstyrelsens beslut den 14 februari 2023 om upphävande av strandskyddsdispens (dnr 7961-2022) och fastställer kommunens beslut om strandskyddsdispens meddelat den 23 september 2022.

DOMSKÄL

Det antecknas att mark- och miljödomstolen den 20 september 2023 har avslagit klagandens yrkande om syn.

Allmänna utgångspunkter för mark- och miljödomstolens prövning

Tillämpliga bestämmelser framgår av länsstyrelsens beslut.

För att dispens från strandskyddsbestämmelserna ska kunna ges måste det finnas särskilda skäl enligt 7 kap. 18 c § första stycket 1-6 miljöbalken.

Nämnden har den 23 september 2022 meddelat dispens från strandskyddsbestämmelserna enligt 7 kap. 18 c § första stycket 1 miljöbalken. I yttrande till mark- och miljödomstolen, daterat den 18 april 2023, har Miljö- och byggnadsnämnden angett att nämnden vidhåller sin bedömning gällande beviljad strandskyddsdispens med stöd av 7 kap. 18 c § första stycket 2 och 6 miljöbalken. Länsstyrelsens inställning i mark- och miljödomstolen är, såsom mark- och miljödomstolen har uppfattat det, att strandskyddsdispens kan beviljas med stöd av 7 kap. 18 c § första stycket 5 miljöbalken.

Det kan således konstateras att parterna inte är överens om på vilken grund det finns särskilda skäl för strandskyddsdispens enligt 7 kap. 18 c § första stycket 1-6 miljöbalken. Frågan mark- och miljödomstolen har att pröva är om någon dispensgrund är tillämplig i målet enligt 7 kap. 18 c § första stycket 1-6 miljöbalken.

Mark- och miljödomstolens bedömning

Strandskyddsdispens enligt 7 kap. 18 c § första stycket 1, 2 och 6 miljöbalken

Vad gäller möjligheten att medge dispens med stöd av de särskilda skäl som anges i 7 kap. 18 c § första stycket 1, 2 och 6 miljöbalken delar mark- och miljödomstolen länsstyrelsens bedömning.

Strandskyddsdispens enligt 7 kap. 18 c § första stycket 5 miljöbalken

Som särskilda skäl vid prövningen av dispens från strandskyddet får man beakta endast om det område som dispensen avser behöver tas i anspråk för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse som inte kan tillgodoses utanför området (7 kap. 18 c § första stycket 5 miljöbalken). I förarbetena anges beträffande denna bestämmelse följande. ”En annan omständighet avser situationer då det område som undantaget från strandskydd avser behöver tas i anspråk för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse som inte kan tillgodoses utanför området. I vissa situationer kan det vara rimligt att ge företräde åt ett sådant intresse även om strandskyddsintresset kan skadas mer än obetydligt. För att det ska vara fråga om ett angeläget allmänt intresse bör den planerade åtgärden långsiktigt ge fördelar för samhället. Det kan exempelvis vara fråga om att genomföra olika typer av infrastrukturprojekt, åtgärder som tillgodoser kommunens behov av tätortsutveckling, åtgärder för handikappade eller åtgärder som betingas av naturvårdsintressen, andra miljöintressen eller kulturhistoriska intressen inom strandskyddsområdet. En förutsättning är att det kan visas att en annan lokalisering är omöjlig eller i vart fall orimlig för att tillgodose det angelägna allmänna intresset. Avvägning mot områdets skyddsvärden kan i vissa fall innebära att det saknas förutsättningar för ett undantag trots att de angivna skälen finns (prop. 1997/98:45, Del 2, s. 91).” (Se prop. 2008/09:119 s. 54.)

Att producera förnybar energi med solceller i kommunal regi kan enligt mark- och miljödomstolens uppfattning vara sådant angeläget allmänt intresse som omfattas av 7 kap. 18 c § första stycket 5 miljöbalken. Som framgår av förarbetsuttalandena enligt ovan är det en förutsättning att det kan visas att en annan lokalisering är omöjlig eller i vart fall orimlig för att tillgodose det angelägna allmänna intresset.

Mark- och miljödomstolen konstaterar härvid att Hammarö Energi har bevisbördan för att solcellsanläggningen inte kan uppföras utanför det strandskyddade området (jfr 2 kap. 1 § miljöbalken). Bedömningen av huruvida en annan lokalisering är möjlig är inte begränsad till de alternativ som utretts och presenterats av Hammarö Energi. Domstolen saknar därför underlag att fullfölja bedömningen huruvida förutsättningar för dispens för den sökta åtgärden föreligger.

Tidigare besluts betydelse

Vad Hammarö Energi har anfört gällande det faktum att den planerade solcellsanläggningens lokalisering skulle vara rättskraftigt avgjort genom länsstyrelsens beslut 4 oktober 2022 dnr 525-5975-2022 påverkar inte heller bedömningen eller begränsar den prövning som behövs. Detta på grund av att länsstyrelsens beslut berört ett samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken. Ett sådant beslut utgör en del av myndighetens tillsyn men har inte samma rättskraft som ett tillstånd eller en dispens har.

Sammanfattningsvis

Mark- och miljödomstolen anser mot ovan redovisad bakgrund att länsstyrelsens tidigare beslut är väl avvägt och att det inte ska ändras. Vad som förts fram i målet, liksom länsstyrelsens ändrade ställningstagande i frågan, ändrar inte denna bedömning. Överklagandet ska därmed avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 17 november 2023

Susanne Mörkås

Susanne Nordström

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Susanne Mörkås, ordförande, och tekniska rådet Susanne Nordström. Föredragande har varit beredningsjuristen Sandra Andersson.

Hur man överklagar

MMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rätts-tillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.